

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de woordvoerders asiel en migratie van de vaste
commissie voor justitie en veiligheid

Landelijk Bureau
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 14 november 2019

Betreft Rapport VluchtelingenWerk: 'Gevangen in een vastgelopen
asielsysteem; gevolgen en verhalen uit de praktijk'

ons kenmerk O2.2.19-202.MK

Geachte woordvoerders,

Op dit moment wachten zo'n 8.000 asielzoekers in Nederlandse opvanglocaties op hun eerste gesprek met de IND. Ze hebben geen idee wanneer eindelijk hun asielaanvraag in behandeling wordt genomen, terwijl het veelal om 'kansrijke' asielzoekers gaat uit Syrië, Iran, Irak, Turkije en Jemen. Het kan tot wel anderhalf jaar duren, sommigen van hen wachten al zelfs 20 maanden op hun eerste gesprek. Deze wachttijden zijn niet alleen funest voor de hele asielketen en de maatschappij, maar bovenal voor vluchtelingen zelf: hun leven ligt maanden of zelfs jarenlang stil.

De wachttijden leiden tot ernstige tekortkomingen in de opvangomstandigheden voor wachtende asielzoekers. VluchtelingenWerk Nederland heeft hier onderzoek naar gedaan, het rapport *'Gevangen in een vastgelopen asielsysteem; gevolgen en verhalen uit de praktijk'* is bij deze brief bijgevoegd zodat u het kunt meenemen in het debat voor de begrotingsbehandeling van Justitie en Veiligheid dat volgende week plaatsvindt.

Bovendien, als gevolg van de extreme wachttijden zal het COA de komende maanden op zoek moeten naar duizenden extra opvangplekken¹. We vrezen daarbij dat de kwaliteit van opvang nog verder onder druk komt te staan.

Uit het rapport blijkt dat er sprake is van groeiende onrust onder de bewoners van de opvanglocaties door de gekmakende onzekerheid, ontbrekende informatievoorziening, onnodige verhuizingen, onterecht onthouden van leefgeld, onveilige woonsituaties en een tekort aan zinvolle dagbesteding en participatiemogelijkheden. Wij pleiten ervoor om de wachttijden dan ook zo snel mogelijk weg te werken, en ondertussen de opvangomstandigheden te verbeteren.

---

¹ <https://nos.nl/artikel/2307446-duizenden-nieuwe-opvangplekken-nodig-voor-asielzoekers.html>

VluchtelingenWerk doet daarom de volgende aanbevelingen:

- Werk de wachtlijsten bij de IND zo snel mogelijk weg: conform motie van Ojik², moeten de doorlooptijden bij de verlengde asielprocedure uiterlijk in 2020 binnen te wettelijke termijn worden gebracht.
- Zorg dat de IND iedereen een concrete indicatie geeft wanneer de asielprocedure voor hen zal starten.
- Plaats alle asielzoekers, na een intake van het COA, direct in een azc en laat ze - als hun procedure start- vanuit die plek reizen naar de pol en daar logeren. Dit om extra verhuizingen te voorkomen.
- Geef alle wachtende asielzoekers op korte termijn goede Nederlandse taalles, conform de afspraak in het regeerakkoord. Laat het COA samen met de gemeenten, ngo's en lokale instellingen en initiatieven zorgen voor een goed aanbod van activiteiten en participatiemogelijkheden in en buiten de centra, zoals vrijwilligerswerk, stages of werk. Voor gemeenten geldt dat het immers om hun toekomstige inwoners gaat³.
- Verstrek leefgeld aan alle asielzoekers in de pre-polfase⁴. Zorg dat asielzoekers zelf kunnen koken op alle locaties waar zij langer dan enkele dagen moeten verblijven.
- Geef wachtende asielzoekers snel een BSN-nummer en de mogelijkheid een bankrekening te openen. En laat de IND aan iedereen tijdig een nieuw W-document toesturen. Zo kunnen zij sneller actief meedoen.
- Beperk verhuizingen tot het minimum, zeker bij kinderen. En geef kinderen goed onderwijs, net zoals alle kinderen in Nederland.
- Zorg dat opvangcentra veilig zijn voor alle inwoners, met extra aandacht voor kwetsbare groepen zoals vrouwen, kinderen en lhbt'i's.
- Zorg voor kleinschalige opvang, evenredig gespreid over het hele land en goed bereikbaar met het openbaar vervoer.
- Maak een *quickscan* van de leefomstandigheden in alle locaties waar op dit moment asielzoekers verblijven en geef prioriteit aan het verbeteren van knelpunten. Zorg dat alle nieuwe locaties vanaf de start volgens het bovenstaande worden ingericht.

VluchtelingenWerk is van mening dat de staatssecretaris alles op alles moet zetten om de wachttijden zo snel mogelijk weg te werken en de opvang te verbeteren. Wij hadden echter verwacht en gehoopt dat de aan uw Kamer toegezegde brief over de opgelopen doorlooptijden inmiddels zouden zijn verstuurd door de staatssecretaris, in ieder geval vóór het AO vreemdelingen- en asielbeleid van 7 november.

---

² Zie Kamerstuk nummer 19 637 - 2495

³ Conform de motie Segers/Paternotte. Kamerstuk nummer 35000-XV-25, nr. 25

⁴ Volgens de uitspraak van rechtbank Groningen van 19 september 2019 blijkt uit de Opvangrichtlijn dat naast materiële verstrekkingen ook een dagvergoeding moet worden verstrekt.

Dit is helaas niet gebeurd en wij vrezen dat met het ontbreken van deze informatie en het laten ontstaan van onduidelijkheid over de oorzaak van de wachttijden, er nog veel aan transparantie en het gevoel van urgentie te winnen valt.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken tijdens het debat over de begrotingsbehandeling. Bovendien zouden wij, samen met enkele ervaringsdeskundigen, graag het rapport persoonlijk aanbieden tijdens het petitiemoment op dinsdag 19 november om 13.15 uur in de Statenpassage. Hiervoor zijn ook de woordvoerders integratiebeleid uitgenodigd.

Met vriendelijke groet,

Abdeluheh Choho
Directeur VluchtelingenWerk Nederland

cc Mevr. A. Broekers-Knol, Staatssecretaris voor Justitie en Veiligheid

Woordvoerders integratiebeleid van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en
Werkgelegenheid